

การประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ: กรณีศึกษาโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า

The Successful Evaluation of the Communities under the Operation of the National Housing Authority Standard of Living: A Case Study of Tung Song Hong, Flat Building for Rent

กฤติยา อณรงค์^{**}
สุรสิทธิ์ วชิรขจร^{**}

บทคัดย่อ

การประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ: กรณีศึกษาโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ประเมินผลระดับความสำเร็จของเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า ที่ดำเนินการตามกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในโครงการของการเคหะแห่งชาติในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ 2) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานตามกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในโครงการของการเคหะแห่งชาติ

วิธีการศึกษาในครั้งนี้ ได้นำแบบจำลองการประเมินปัจจัยนำเข้า-ผลผลิต (Input-Output Model) มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดของการประเมิน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า ที่เข้าร่วมกิจกรรมเป้าหมาย จำนวน 310 หน่วย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 2) กลุ่มคณะกรรมการชุมชน และหัวหน้าสำนักงานของการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า จำนวน 4 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เกี่ยวกับโครงการ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

^{**} นักศึกษาปริญญาโท คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

^{***} รองศาสตราจารย์ ดร. คณบดีคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ผลการศึกษา พบว่า

1) ผลการดำเนินงานตามโครงการในภาพรวม ได้แก่ (1) การประเมินปัจจัยนำเข้าสู่โครงการ ปรากฏว่า ผู้แทนชุมชนเห็นว่าปัจจัยนำเข้าสู่โครงการยังไม่เหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินงานตามโครงการ (2) การประเมินกระบวนการดำเนินงาน ปรากฏว่า ผู้แทนชุมชนเห็นว่ากระบวนการดำเนินงานตามโครงการ ยังดำเนินงานได้ไม่ดี (3) การประเมินผลผลิต ปรากฏว่า ผู้แทนชุมชนเห็นว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชุมชนยังมีส่วนร่วมน้อย และผู้แทนครัวเรือนมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ในระดับความพึงพอใจค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40) (4) การประเมินผลลัพธ์ ปรากฏว่า มาตรฐานคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50) (5) ผลสำเร็จของชุมชน ปรากฏว่า จากตัวชี้วัด 2 ตัว คือ ผลผลิตและผลลัพธ์ ผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ อยู่ในระดับน้อย (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.67)

2) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ (1) ความไม่เพียงพอของงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้ดำเนินงานตามโครงการ (2) ความไม่เพียงพอของเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานตามโครงการ (3) ขาดการประสานงานและการให้ความร่วมมือที่ดี (4) ขาดการติดตามและความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

3) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ (1) ควรมีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ ให้เพียงพอและมีความเหมาะสมกับการดำเนินงานตามโครงการ (2) ควรมีการจัดสรรเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ดำเนินงานตามโครงการให้เพียงพอและเหมาะสมกับการดำเนินงานตามโครงการ (3) ควรมีการประสานความร่วมมือกันกับประชาชนในชุมชน คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลชุมชน (4) ควรมีการติดตามการดำเนินงานให้มีความต่อเนื่องมากขึ้น

คำสำคัญ : การประเมินผลสำเร็จ, มาตรฐานการอยู่อาศัย, การเคหะแห่งชาติ

Abstract

The Successful Evaluation of the Communities under the Operation of the National Housing Authority Standard of Living: A Case Study of Tung Song Hong Flat Building for Rent aims at: 1) evaluating the success of rental flat building in Thung Song Hong Housing Community which includes its input, implementation process, output and outcome, in accordance with standard of living of National Housing Authority 2) studying problems and obstacles, and recommendations for the improvement of National Housing Authority's performance in line with standard of living.

The method used in this thesis includes the application of input-output model in determining scope of evaluation. It was conducted by collecting information from 2 groups of related people in the project, including: 1) 310 units of households in rental flat building in Thung Song Hong Housing Community which participated in targeted activities. The information was collected by questionnaire. 2) 4 community committees and head of office of rental flat building in Thung Song Hong Housing Community. The information was collected by in-depth interview. Statistical analysis includes percentage, average and standard deviation.

The study found that:

1) The overall evaluation of implementation success which divided into: (1) Input evaluation. The community representatives agreed that the input of the project was not proper and adequate for implementation of the project. (2) Process evaluation. The community representatives agreed that the implementation process was not well organized. (3) Output evaluation. The community representatives agreed that the participation in community activity was still low and household representatives agreed that satisfaction on activity participation was also low (an average of 2.40). (4) Outcome evaluation. The standard of

living of residents in Thung Song Hong Housing Community was low (an average of 2.50). (5) Overall performance. The evaluation from output and outcome indicators showed that community success of living standard implementation in National Housing Authority's community was low (an average of 1.67).

2) Problems and obstacles in implementation included (1) The inadequacy of budgetary resources for the project implementation, (2) the inadequacy of officials implementing the project, (3) lack of good coordination and collaboration and (4) lack of follow-up and continuous implementation.

3) Recommendations included: (1) The budget and resources should be increased for implementation of the project. (2) There should be increased in term of staff or personnel for project implementation. (3) There should be collaborated between people in the community, community committee and officials responsible for community activities and (4) There should be more continuous monitoring process.

Key words : The Performance Evaluation, Standard of Living, National Housing Authority

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากการพัฒนาและการเร่งรัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ผลจากการพัฒนาดังกล่าวส่งผลให้สภาพแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรม ชุมชนถูกคุกคามมากขึ้น จนเกิดการเคลื่อนย้ายกลุ่มแรงงาน และการอพยพแรงงานจากชนบทมาสู่เมือง ทำให้ชุมชนเมืองเกิดการขยายตัว เนื่องจาก การเพิ่มขึ้นของประชากรมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ และส่งผลต่อปัญหาทางสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยในชุมชน ปัญหาทางสังคม ปัญหาทางเศรษฐกิจที่ขาดการวางแผนที่ดี ผู้คนจำนวนมากที่มีรายได้น้อยจึงขาดแคลนที่อยู่อาศัยที่มั่นคง จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ทำให้รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญ และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย และชุมชนอย่างเร่งด่วน เนื่องจาก "ที่อยู่อาศัย" ถือเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อ

การดำรงชีวิตของมนุษย์ ทำให้มีการพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อเป็นการรองรับชุมชนที่จะเกิดขึ้นใหม่ ช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้ขาดแคลนที่อยู่อาศัยและมีรายได้น้อย

การเคหะแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น ซึ่งปัจจุบัน (2554) มีฐานะเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดทำโครงการเคหะชุมชน จัดสร้างที่อยู่อาศัยให้ผู้มีรายได้น้อย โดยมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือจัดสรรที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อย รวมไปถึงการร่วมแก้ไขปัญหาชุมชน สนับสนุน ส่งเสริมความมั่นคงในการอยู่อาศัย มีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่ได้มาตรฐาน มีสภาพแวดล้อมที่ดี และพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยในปัจจุบัน การเคหะแห่งชาติมีการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการพัฒนาชุมชนและสังคมขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติในแต่ละพื้นที่ให้มีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการพัฒนาชุมชนของตนเองได้ เกิดความเข้มแข็งทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเองได้ด้วยตนเอง การเคหะแห่งชาติจะคอยให้การดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ภายในชุมชน โดยมีแนวทางการปฏิบัติงานดำเนินกิจกรรมและร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเองได้ด้วยตนเอง การเคหะแห่งชาติจะคอยให้การดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ภายในชุมชน โดยมีแนวทางการปฏิบัติงานดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ให้บรรลุเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จตามหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเป็นไปตามยุทธศาสตร์ของการเคหะแห่งชาติ ที่มีองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ ชุมชนเข้มแข็ง ครอบครัวอบอุ่น เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมดี

จากการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพัฒนาชุมชนและสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ การจัดกิจกรรมในแต่ละองค์ประกอบ จึงเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และเป็นตัววัดระดับการพัฒนาชุมชนของการเคหะแห่งชาติไปสู่ความยั่งยืนต่อไป ผู้ประเมินจึงมีความสนใจในการศึกษาการดำเนินงานในกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ของการเคหะแห่งชาติในพื้นที่ โครงการเคหะชุมชน หุ่นสองห้อง อาคารเฟลตเช่า เนื่องจากโครงการดังกล่าวเป็นชุมชนที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งของการเคหะแห่งชาติ และอยู่ในความดูแลของการเคหะแห่งชาติมาเป็นเวลานาน รวมไปถึงการมีสภาพความเป็นเมืองสูง เพราะตั้งอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้ประเมินได้อาศัยกรอบการประเมิน ตามกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติในด้านปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) และเสนอแนะแนวทางแก้ไข หากมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานตามกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองให้เกิดความยั่งยืนได้ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อประเมินผลระดับความสำเร็จของเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า ที่ดำเนินการตามกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติในด้านปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานตามกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในโครงการของการเคหะแห่งชาติ

วิธีการศึกษา

1. ขอบเขตการศึกษา

1.1 ประชากรที่ทำการประเมิน แยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ครั้วเรือนที่อาศัยอยู่ในการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า จำนวน 1,369 หน่วย (ครั้วเรือน) โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ตามวิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane จำนวน 310 หน่วย (ครั้วเรือน) 2) คณะกรรมการชุมชน และหัวหน้าสำนักงานของการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า จำนวน 4 คน

1.2 การสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นแรก การเลือกในระดับพื้นที่ เป็นการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกศึกษา อาคารประเภทแฟลตเช่า โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง

ขั้นที่สอง การเลือกระดับบุคคล ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Sampling) อาศัยบัญชีครั้วเรือนที่มีผู้พักอาศัยจริง โดยสอบถามตัวแทน

ผู้อยู่อาศัย 1 คนต่อที่พัก 1 หน่วย (ครัวเรือน) และการสุ่มขนาดตัวอย่างผู้แทนชุมชน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยสุ่มเฉพาะคณะกรรมการ และหัวหน้าสำนักงานเคหะชุมชนทั้งสองห้อง จำนวนทั้งสิ้น 4 คน

1.3 กรอบแนวคิดในการประเมิน ครอบคลุม

1) การประเมินปัจจัยนำเข้าสู่โครงการ (Input Evaluation) ประกอบด้วย ปัจจัยภายในชุมชน และปัจจัยภายนอกชุมชนที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) กระบวนการดำเนินงานตามโครงการ (Process Evaluation) ประกอบด้วย การดำเนินงาน และการประสานงาน ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในพื้นที่โครงการ

3) การประเมินผลผลิตของโครงการ (Output Evaluation) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในกิจกรรมที่ได้รับ จากการดำเนินงานของการเคหะแห่งชาติ ในพื้นที่โครงการ

4) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการ (Outcome Evaluation) ประกอบด้วย คุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชน โดยพิจารณาจาก ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัย ในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ชุมชนเข้มแข็ง ครอบครัวอบอุ่น เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมดี

5) ผลสำเร็จของชุมชน ประกอบด้วยระดับการประเมิน 1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม 2) ความพึงพอใจในกิจกรรม และ 3) คุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

ระดับที่ 1 น้อย หมายถึง เกณฑ์การประเมินอยู่ต่ำกว่าร้อยละ 50 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.80

ระดับที่ 2 ค่อนข้างน้อย หมายถึง เกณฑ์การประเมินอยู่ที่ร้อยละ 50-59 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.81 - 2.61

- ระดับที่ 3 ปานกลาง หมายถึง เกณฑ์การประเมินอยู่ที่ร้อยละ 60-69 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.62 - 3.42
- ระดับที่ 4 ค่อนข้างมาก หมายถึง เกณฑ์การประเมินอยู่ที่ร้อยละ 70-79 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.43 - 4.23
- ระดับที่ 5 มาก หมายถึง เกณฑ์การประเมินอยู่ที่ร้อยละ 80 ขึ้นไป และมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.24 - 5.00

ผลการศึกษา

1. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าสู่โครงการ (Input Evaluation)

ปัจจัยภายในชุมชน ผู้แทนชุมชนทั้ง 4 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ประชาชนในชุมชนมีสัดส่วนเข้าร่วมกิจกรรมน้อย กิจกรรมที่เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับงานบุญ งานประเพณีที่มีพิธีกรรมทางศาสนา และจากการที่ประชาชนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน จึงส่งผลให้ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อยตามไปด้วย อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา ซึ่งกลุ่มที่เข้าร่วมบ่อย ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ที่มีบทบาทในชุมชน เช่น คณะกรรมการชุมชน สำหรับการสนับสนุนทรัพยากรจากภาคประชาชนส่วนใหญ่จะช่วยสนับสนุนการเงินในการทำกิจกรรมมากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนจะนำมาจัดสรรใช้ในการทำกิจกรรมและซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม ต่อไป

ปัจจัยภายนอกชุมชน ผู้แทนชุมชนทั้ง 4 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เจ้าหน้าที่การเคหะแห่งชาติให้ความร่วมมือในกิจกรรมการมีส่วนร่วมอยู่เสมอ หากมีการจัดกิจกรรมขึ้นภายในชุมชน เจ้าหน้าที่ของทางการเคหะแห่งชาติจะเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรม แต่เนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่มีน้อยทำให้ดูแลได้ไม่ทั่วถึง ส่วนงบประมาณที่ได้รับในการจัดกิจกรรมภายในชุมชนยังได้รับการสนับสนุนไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งบางกิจกรรมต้องใช้งบประมาณในการจัดกิจกรรมเป็นจำนวนมาก คณะกรรมการชุมชนจึงต้องจัดหางบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมจากแหล่งอื่น ๆ เช่น การขอเรียไรเงินจากประชาชนในชุมชนจากหน่วยงานภาคเอกชน เป็นต้น นอกจากนี้ งบประมาณที่ได้รับจากการสนับสนุนในแต่ละครั้งยังมีความล่าช้า ต้องหาเงินสำรองออกไปก่อน และได้รับเงินสนับสนุนจากการเคหะคืนภายหลัง

2. ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ (Process Evaluation)

แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

ด้านชุมชนเข้มแข็ง ผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมด้านชุมชนเข้มแข็งมีเพียง 3 กิจกรรม ที่มีการดำเนินงาน ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากสถานที่พักผ่อน สนามเด็กเล่นและลานกีฬาของชุมชน กิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์และคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชน เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันสงกรานต์ ฯลฯ และโครงการอบรมการเสริมสร้างสุขภาพและสันติภาพการผู้สูงอายุและผู้อยู่อาศัยในชุมชน ซึ่งในภาพรวมกิจกรรมด้านชุมชนเข้มแข็งยังมีน้อย แต่ที่มีอยู่ก็มีความสม่ำเสมอในการดำเนินงานดี มีการจัดทำอยู่เป็นประจำ สม่ำเสมอทุกปี

ด้านครอบครัวอบอุ่น ผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมด้านครอบครัวอบอุ่น มีเพียง 2 กิจกรรม ที่ได้ดำเนินงานไป ได้แก่ กิจกรรมรณรงค์/แข่งกีฬาต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมผู้สูงอายุและผู้อยู่อาศัยมีกิจกรรมนันทนาการในชุมชน ซึ่งในภาพรวมกิจกรรมด้านนี้มีน้อย และกิจกรรมที่จัดขึ้นยังไม่มีอย่างต่อเนื่อง

ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง ผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง มีเพียงกิจกรรมเดียวเท่านั้น ที่ได้ดำเนินงานไป คือ การใช้สถานที่ประกอบการค้า ลานตลาด ลานค้าในชุมชน แต่ในปัจจุบันมีปัญหาขาดการควบคุมและการจัดระเบียบที่ดี ส่วนกิจกรรมการอบรมส่งเสริมอาชีพไม่ได้จัดมาสองปีแล้ว ทำให้กิจกรรมขาดความต่อเนื่อง ทั้ง ๆ ที่กิจกรรมด้านนี้ควรจะสนับสนุนให้มาก เพราะเป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชน

ด้านสภาพแวดล้อมดีในชุมชน ผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มี 2 กิจกรรม เท่านั้น ที่ยังดำเนินงานอยู่ ได้แก่ การประสานกับหน่วยงานสาธารณสุขและการเคหะเพื่อนำบริการสู่ชุมชน และการบำรุงรักษาซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคตามมาตรฐาน ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่ประชาชนในชุมชนควรจะได้รับ การดูแลที่ดีจากทางการเคหะแห่งชาติ สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การจัดอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน/ตำรวจบ้าน การอบรมการใช้จุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพในครัวเรือนและการบำบัดน้ำเสียในชุมชน เป็นกิจกรรมที่ชุมชนเคยดำเนินงานมาก่อน แต่ในปัจจุบันกิจกรรมดังกล่าวไม่ได้ดำเนินงานต่อ ทำให้กิจกรรมขาดความต่อเนื่อง ซึ่งกิจกรรมด้านนี้ถือว่ามีค่าสำคัญเป็นอย่างมากต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน การเคหะจึงควรส่งเสริม และสนับสนุนให้มากขึ้น

ในด้านการประสานงานผู้แทนชุมชนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ชุมชนมีการติดต่อประสานงานกับทางการเคหะแห่งชาติเสมอ หากมีปัญหาก็จะติดต่อประสานงานเพื่อขอคำปรึกษาแต่การให้ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ยังมีน้อยเพราะมีปัญหาความขัดแย้งเรื่อง

ผลประโยชน์ระหว่างกันในบางกลุ่ม ทำให้เกิดอุปสรรคในการติดต่อประสานงาน ส่งผลให้บางครั้งไม่ได้รับความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม

3. ผลการประเมินผลผลิตจากการดำเนินงานตามโครงการ (Output Evaluation)

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชน โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ชุมชนเข้มแข็ง ครอบครัวอบอุ่น เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมดี สำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการฯ ตามความคิดเห็นของผู้แทนครัวเรือน

ด้านชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุดสามอันดับแรก คือ 1. กิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์และคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชน เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันสงกรานต์ ฯลฯ 2. การใช้ประโยชน์จากสถานที่พักผ่อน สนามเด็กเล่นและลานกีฬาของชุมชน 3. โครงการอบรมการเสริมสร้างสุขภาพและสันตนาการผู้สูงอายุและผู้อยู่อาศัยในชุมชน

ด้านครอบครัวอบอุ่น กิจกรรมที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุดสามอันดับแรก คือ 1. กิจกรรมรณรงค์/แข่งกีฬาต่อต้านยาเสพติด 2. โครงการส่งเสริมสุขภาพ 3. ผู้สูงอายุและมีกิจกรรมนันทนาการในชุมชน

ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุดสามอันดับแรก คือ 1. การใช้สถานที่ประกอบการค้า ลานตลาด ลานค้าในชุมชน 2. การอบรมส่งเสริมอาชีพ 3. การหาแหล่งงานหรือกิจกรรมสร้างรายได้จากนอกชุมชน

ด้านสภาพแวดล้อมดี กิจกรรมที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุดสามอันดับแรก คือ 1. การบำรุงรักษาและซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคตามมาตรฐาน 2. การประสานกับหน่วยงานสาธารณูปการและการเคหะเพื่อนำบริการสู่ชุมชน 3. กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด/การจัดการขยะในชุมชน และการอบรมการใช้จุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพในครัวเรือนและการบำบัดน้ำเสียในชุมชน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนคำร้อยละของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการฯ

ข้อคำถาม	เข้าร่วมกิจกรรม		กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านชุมชนเข้มแข็ง				
1) กิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์และคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชน เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันสงกรานต์ ฯลฯ	241	80.1	299	99.3
2) การใช้ประโยชน์จากสถานที่พักผ่อน สนามเด็กเล่นและลานกีฬาของชุมชน	226	75.1	301	100
3) โครงการอบรมการเสริมสร้างสุขภาพและสันติภาพการผู้สูงอายุและผู้อยู่อาศัยในชุมชน	174	57.8	300	99.7
ด้านครอบครัวอบอุ่น				
1) โครงการส่งเสริมสุขภาพ	162	53.8	301	100
2) ผู้สูงอายุและมีกิจกรรมนันทนาการในชุมชน	156	51.8	301	100
3) กิจกรรมรณรงค์/แข่งกีฬาต่อต้านยาเสพติด	82	27.2	301	100
ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง				
1) การใช้สถานที่ประกอบการค้า ตลาดสด ลานค้าในชุมชน	186	61.8	301	100
2) การอบรมส่งเสริมอาชีพ	154	51.2	301	100
3) การหาแหล่งงานหรือกิจกรรมสร้างรายได้จากนอกชุมชน	136	45.2	301	100
ด้านสภาพแวดล้อมดี				
1) การบำรุงรักษาและซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคตามมาตรฐาน	184	61.1	301	100
2) การประสานกับหน่วยงานสาธารณสุขและการเคหะเพื่อนำบริการสู่ชุมชน	128	42.5	300	99.7
3) กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด/การจัดการขยะในชุมชน	123	40.9	300	99.7

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อคำถาม	เข้าร่วมกิจกรรม		กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4) การอบรมการใช้จุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพในครัวเรือนและการบำบัดน้ำเสียในชุมชน	123	40.9	300	99.7

โดยกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการฯ ด้านชุมชนเข้มแข็งอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.90) รองลงมา ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.60) ด้านสภาพแวดล้อมดีอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.25) และด้านครอบครัวอบอุ่นอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.17) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมิน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการฯ

ประเภทของการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. ด้านชุมชนเข้มแข็ง	1.90	ค่อนข้างน้อย
2. ด้านครอบครัวอบอุ่น	1.17	น้อย
3. ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง	1.60	น้อย
4. ด้านสภาพแวดล้อมดี	1.25	น้อย
รวม	1.48	น้อย

ตามความคิดเห็นของผู้แทนชุมชน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านชุมชนเข้มแข็ง ตามความคิดเห็นของผู้แทนชุมชน มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยพบว่า เคหะชุมชนทั้งสองห้องมีระดับความเข้มแข็งค่อนข้างน้อย เนื่องจากว่า ประชาชนในชุมชนขาดความสามัคคี มีการแย่งชิงอำนาจและแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง ส่วนกิจกรรมที่จัดขึ้นในวันสำคัญ ๆ เป็นประจำทุกปีจะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่ากิจกรรมอื่น ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในกิจกรรมน้อย และเหตุผลส่วนใหญ่ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา ทำให้ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว แต่จะให้ความร่วมมือโดยการสนับสนุนเงินในการจัดกิจกรรมแทน

2) ด้านครอบครัวอบอุ่น ตามความคิดเห็นของผู้แทนชุมชน มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยพบว่า เคหะชุมชนทั้งสองห้องมีระดับครอบครัวอบอุ่นน้อย เนื่องจากว่า ชุมชนไม่มีกิจกรรม สนับสนุนความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ครอบครัวที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีฐานะไม่ค่อยดี มักจะมีปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยครั้ง ไม่ได้ดูแลบุตรหลานของตนเอง ทำให้บุตรหลาน ไม่ได้รับการศึกษาและติดยาเสพติด

3) ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง ตามความคิดเห็นของผู้แทนชุมชน มีความเห็น สอดคล้องกัน โดยพบว่า เคหะชุมชนทั้งสองห้องมีระดับเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งน้อย เนื่องจากว่า กิจกรรมสนับสนุนด้านเศรษฐกิจชุมชนยังมีน้อย กิจกรรมที่ดำเนินการอยู่คือ การใช้สถานที่ประกอบการค้า ลานตลาด ลานค้าในชุมชน ประชาชนในชุมชนสามารถที่จะมา ค้าขายในตลาดได้ แต่ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่จะมีงานประจำทำ มีทั้งข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนโดยต่างคนต่างทำงานของตนเอง ไม่ได้สนใจกิจกรรมที่ส่งเสริม รายได้หรือส่งเสริมอาชีพภายในชุมชน ผู้ที่มีงานประจำทำอยู่แล้วมักจะไม่มีปัญหา แต่หาก คนไหนไม่มีงานทำก็จะไม่มีรายได้

4) ด้านสภาพแวดล้อมดี ตามความคิดเห็นของผู้แทนชุมชน มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยพบว่า เคหะชุมชนทั้งสองห้องมีระดับสภาพแวดล้อมดีน้อย เนื่องจากว่า ในชุมชนไม่ค่อย มีกิจกรรมที่สนับสนุนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม มีเพียงกิจกรรมการบำรุงรักษาและซ่อมแซม ระบบสาธารณูปโภคตามมาตรฐาน ที่ยังดำเนินการเพื่อให้บริการแก่ผู้อยู่อาศัยในชุมชน แต่บรรยากาศในชุมชนแออัด ไม่มีความปลอดภัย มีการซื้อขายยาเสพติดกันชัดเจน ด้านข้าง ชุมชนมีน้ำเน่าเสีย เวลาฝนตกมากจะเกิดน้ำท่วมขัง เพราะท่อจะระบายน้ำลงไม่ทัน ประชาชน ในชุมชนต้องเดินลุยน้ำสกปรก ชุมชนมีขยะเยอะเคลื่อนกลาดทั่วชุมชน ประชาชนที่อาศัย มักจะวางสิ่งของไว้หน้าห้องและตามทางเดิน ทำให้ชุมชนขาดระเบียบ แต่ชุมชนมีที่ตั้งเหมาะสม สามารถเดินทางไปไหนมาไหนได้สะดวก

ความพึงพอใจในกิจกรรมของโครงการคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชน โดยพิจารณา จากตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ชุมชนเข้มแข็ง ครอบครัวอบอุ่น เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมดี โดย ความพึงพอใจในกิจกรรมของโครงการฯ ตามความคิดเห็นของผู้แทนครัวเรือน

ด้านชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุดสามอันดับแรก คือ 1. กิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์และคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชน เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันสงกรานต์ ฯลฯ 2. การใช้ประโยชน์จากสถานที่พักผ่อน สนามเด็กเล่น และลานกีฬาของชุมชน 3. การประชุมชี้แจงแนวทางการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง/จัดตั้ง กลุ่มชุมชน/จัดตั้งนิติบุคคลชุมชนการเคหะ

ด้านครอบครัวอบอุ่น กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุดสามอันดับแรก คือ 1. แข่งกีฬาวันเฉลิมพระชนมพรรษา 2. โครงการส่งเสริมสุขภาพ 3. ผู้สูงอายุและมีกิจกรรมนันทนาการในชุมชน

ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุดสามอันดับแรก คือ 1. อบรมการสร้างวินัยทางการเงิน/ การดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและการแจกเอกสารและการจัดทำบัญชีครัวเรือน 2. การใช้สถานที่ประกอบการค้าลานตลาด ลานค้าในชุมชน 3. การอบรมส่งเสริมอาชีพ

ด้านสภาพแวดล้อมดี กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุดสามอันดับแรก คือ 1. การบำรุงรักษาและซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคตามมาตรฐาน 2. กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด/ การจัดการขยะในชุมชน 3. การจัดอบรมให้ความรู้การรักษาความสะอาดในชุมชน/ธนาคารขยะ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการประเมิน ความพึงพอใจในกิจกรรมของโครงการฯ

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ชุมชนเข้มแข็ง			
1) อบรมส่งเสริมความสัมพันธ์และคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชน เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันสงกรานต์ ฯลฯ	3.96	1.25	ค่อนข้างมาก
2) การใช้ประโยชน์จากสถานที่พักผ่อนสนามเด็กเล่นและลานกีฬาของชุมชน	3.24	1.26	ปานกลาง
3) การประชุมชี้แจงแนวทางการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง/จัดตั้งกลุ่มชุมชน/จัดตั้งนิติบุคคลชุมชนการเคหะ	2.90	0.65	ปานกลาง
ครอบครัวอบอุ่น			
1) แข่งกีฬาวันเฉลิมพระชนมพรรษา	2.78	1.05	ปานกลาง
2) โครงการส่งเสริมสุขภาพ	2.66	0.79	ปานกลาง
3) ผู้สูงอายุและมีกิจกรรมนันทนาการในชุมชน	2.50	0.82	ค่อนข้างน้อย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง			
1) อบรมการสร้างวินัยทางการเงิน/ การดำรง ชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	1.94	1.10	ค่อนข้างน้อย
2) การแจกเอกสารและการจัดทำบัญชี ครัวเรือน	1.94	0.99	ค่อนข้างน้อย
3) การใช้สถานที่ประกอบการค้า ตลาด ลานค้าในชุมชน	1.73	1.06	น้อย
4) การอบรมส่งเสริมอาชีพ	1.61	0.89	น้อย
สภาพแวดล้อมดี			
1) การบำรุงรักษาและซ่อมแซมระบบ สาธารณูปโภคตามมาตรฐาน	2.56	0.87	ค่อนข้างน้อย
2) กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด/ การจัดการขยะในชุมชน	2.14	0.97	ค่อนข้างน้อย
3) การจัดอบรมให้ความรู้การรักษา ความสะอาดในชุมชน/ธนาคารขยะ	2.11	0.98	ค่อนข้างน้อย

โดยกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีความพึงพอใจในกิจกรรมของโครงการอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจในกิจกรรมของโครงการฯ ด้านชุมชนเข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80) ด้านครอบครัวอบอุ่นอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51) ด้านสภาพแวดล้อมดีอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23) และด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.70) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมิน ความพึงพอใจในกิจกรรมของโครงการฯ

ประเภทของการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. ด้านชุมชนเข้มแข็ง	2.80	0.81	ปานกลาง
2. ด้านครอบครัวอบอุ่น	2.51	0.75	ค่อนข้างน้อย
3. ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง	1.70	0.94	น้อย
4. ด้านสภาพแวดล้อมดี	2.23	0.83	ค่อนข้างน้อย
รวม	2.40	0.64	ค่อนข้างน้อย

4. ผลการประเมินผลลัพธ์จากดำเนินงานตามโครงการ (Outcome Evaluation)

ดัชนีมาตรฐานคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติของกลุ่มตัวอย่าง ผู้แทนครัวเรือนรายด้าน

ด้านชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีดัชนีมาตรฐานคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยมากที่สุดสามอันดับแรก คือ 1. ผู้นำองค์กรชุมชน/กลุ่มในชุมชนมีความเข้มแข็ง 2. ความสามารถในการดูแลชุมชนขององค์กรชุมชนที่มาจากการเลือกตั้ง 3. กระบวนการในการจัดตั้งองค์กรชุมชนที่มาจากการเลือกตั้ง

ด้านครอบครัวอบอุ่น กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีดัชนีมาตรฐานคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยมากที่สุดสามอันดับแรก คือ 1. การมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างคนในครอบครัว 2. การทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในบ้าน 3. การดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีดัชนีมาตรฐานคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยมากที่สุดสามอันดับแรก คือ 1. รายได้ครอบครัวเพียงพอกับรายจ่าย 2. การมีงานทำของผู้อยู่อาศัยในชุมชน 3. ครอบครัวท่านมีโอกาสสร้างรายได้เพิ่มในชุมชน หากท่านต้องการ

ด้านสภาพแวดล้อมดี กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีดัชนีมาตรฐานคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยมากที่สุดสามอันดับแรก คือ 1. การได้รับผลกระทบในทางไม่ดีจากชุมชน เช่น สถานที่เล่นการพนัน ชายเคื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ร้านอาหารที่มีคาราโอเกะ ฯลฯ 2. ชุมชนมีอากาศถ่ายเทดี 3. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ผลดัชนีมาตรฐานคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ชุมชนเข้มแข็ง			
1) ผู้นำองค์กรชุมชน/กลุ่มในชุมชนมีความเข้มแข็ง	2.62	0.87	ปานกลาง
2) ความสามารถในการดูแลชุมชนขององค์กรชุมชนที่มาจากการเลือกตั้ง	2.57	0.84	ค่อนข้างน้อย
3) กระบวนการในการจัดตั้งองค์กรชุมชนที่มาจากการเลือกตั้ง	2.54	0.87	ค่อนข้างน้อย
ครอบครัวอบอุ่น			
1) การมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างคนในครอบครัว	2.98	.92	ปานกลาง
2) การทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในบ้าน	2.97	.92	ปานกลาง
3) การดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	2.59	.97	ค่อนข้างน้อย
เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง			
1) รายได้ครอบครัวเพียงพอกับรายจ่าย	2.75	0.81	ปานกลาง
2) การมีงานทำของผู้อยู่อาศัยในชุมชน	2.69	1.46	ปานกลาง
3) ครอบครัวท่านมีโอกาสสร้างรายได้เพิ่มในชุมชน หากท่านต้องการ	2.47	0.93	ค่อนข้างน้อย
สภาพแวดล้อมดี			
1) การได้รับผลกระทบในทางไม่ดีจากชุมชน เช่น สถานที่เล่นการพนัน ขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ร้านอาหารที่มีคาราโอเกะ ฯลฯ	3.12	0.99	ปานกลาง
2) ชุมชนมีอากาศถ่ายเทดี	2.85	0.80	ปานกลาง
3) คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	2.78	0.77	ปานกลาง

โดยภาพรวมมีมาตรฐานคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.64) รองลงมา ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60) ด้านครอบครัวอบอุ่น และด้านชุมชนเข้มแข็งอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41 และ 2.36) (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 แสดงผลดัชนีมาตรฐานคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ

ประเภทของการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. ด้านชุมชนเข้มแข็ง	2.36	0.66	ค่อนข้างน้อย
2. ด้านครอบครัวอบอุ่น	2.41	0.66	ค่อนข้างน้อย
3. ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง	2.64	0.82	ปานกลาง
4. ด้านสภาพแวดล้อมดี	2.60	0.54	ค่อนข้างน้อย
รวม	2.50	0.50	ค่อนข้างน้อย

ตามความคิดเห็นของผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ในปัจจุบันในชุมชนยังมีกิจกรรมน้อย มีเพียงไม่กี่กิจกรรมที่ยังคงดำเนินการอยู่ กิจกรรมที่มีอยู่ก็ไม่ได้สนับสนุนหรือส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันมากนัก ประชาชนจึงไม่มีโอกาสได้มาพบปะ พูดคุยหรือเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้ประชาชนในชุมชนไม่สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ เนื่องจาก ประชาชนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่แบบเดิม ๆ อยู่อย่างไรก็อยู่อย่างนั้น ไม่มีการพัฒนาให้ดีขึ้น คนมีความเห็นแก่ตัวสูง ไม่คำนึงถึงคนส่วนรวม ทำให้ชุมชนไม่ได้รับการพัฒนา เจ้าหน้าที่ของทางการเคหะก็ปล่อยปละละเลยในการดูแลชุมชน เจ้าหน้าที่คนหนึ่งมีวาระในการดูแลอยู่ไม่นานก็ต้องเปลี่ยนย้ายออกไปดูแลพื้นที่อื่น ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานภายในชุมชน คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนตอนนี้ยังไม่ดี ต้องมีการพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ ผู้แทนชุมชนยังให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า กิจกรรมที่ทางการเคหะแห่งชาติ ได้นำเสนอตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ เป็นกิจกรรมที่ดีมาก หากมีการดำเนินงานตามกิจกรรมทั้ง 4 ด้าน ได้ครบ ก็จะสามารถทำให้ประชาชนในชุมชน

มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ เนื่องจาก กิจกรรมดังกล่าวจะทำให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดความสามัคคีกันภายในชุมชน ได้ทำความรู้จักกัน เวลามีปัญหาเกิดขึ้นก็สามารถที่จะช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันได้

5. การประเมินผลสำเร็จของชุมชน

การประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชน ของการเคหะแห่งชาติ โดยการประเมินจากตัวชี้วัด 2 ตัว คือ ผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีผลการประเมินอยู่ระดับน้อย (ระดับ 1) ความพึงพอใจในกิจกรรม มีผลการประเมินอยู่ระดับค่อนข้างน้อย (ระดับ 2) และผลลัพธ์ มีผลการประเมินอยู่ระดับ ค่อนข้างน้อย (ระดับ 2) ทำให้ผลสำเร็จของชุมชน มีผลการประเมินอยู่ระดับน้อย (ระดับ 1) (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.67) (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 แสดงผลสำเร็จของชุมชน

ตัวชี้วัด		ค่าเฉลี่ย	ระดับ
ผลผลิต	การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	1	น้อย
	ความพึงพอใจในกิจกรรม	2	ค่อนข้างน้อย
ผลลัพธ์	คุณภาพชีวิตตามมาตรฐานของการเคหะแห่งชาติ	2	ค่อนข้างน้อย
ผลสำเร็จของชุมชน		1.67	น้อย

อภิปรายผล

1. ปัจจัยนำเข้าสู่โครงการ ปรากฏผลว่า

โดยภาพรวมประชาชนในชุมชน มักไม่ให้ความสำคัญและความสนใจในการเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชน สาเหตุที่ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมในการเข้าร่วม เนื่องจาก กิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นยังมีความโดดเด่นน่าสนใจน้อย ไม่สามารถดึงดูดให้ประชาชน เข้าร่วมกิจกรรมได้ กิจกรรมที่ชุมชนจัดมักเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในวันสำคัญ ๆ ประจำปี และจัดขึ้นเหมือนกับพื้นที่อื่น ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้แทนครัวเรือนที่ต้องการให้ ชุมชนมีกิจกรรมเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลทำให้ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชนน้อยลง ตามไปด้วย ส่วนใหญ่คนที่เข้าร่วมกิจกรรมมักมีแต่บุคคลกลุ่มเดิม ๆ อีกทั้งมีข้อจำกัด เรื่องเวลาในการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม แม้ว่าบางกิจกรรมจะจัดใน

วันหยุดเสาร์ อาทิตย์ แต่คนในชุมชนมักจะไม่เข้าร่วมเนื่องจาก ต้องการพักผ่อนในวันหยุดมากกว่า อีกทั้ง ชุมชนดังกล่าวยังเป็นชุมชนที่มีความเป็นเมืองสูง ประชาชนจึงมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมน้อย

อย่างไรก็ตาม ประชาชนในชุมชนมีความพร้อมในการสนับสนุนเงินจัดกิจกรรม แทนการเข้าร่วมกิจกรรม ที่เป็นเช่นนี้มีผลมาจาก ประชาชนในชุมชนไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม แต่มีความพร้อมและสะดวกช่วยออกเงินสนับสนุนกิจกรรมมากกว่า โดยเงินที่ได้มาดังกล่าว คณะกรรมการชุมชนจะเป็นผู้จัดสรรนำไปจัดกิจกรรมและซื้ออุปกรณ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หรือสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดกิจกรรม เป็นต้น

นอกจากนี้ การเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ มีความสม่ำเสมอในการเข้ามาร่วมกิจกรรม แต่ไม่สามารถมาดูแลได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากความไม่เพียงพอของเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่น้อย ส่งผลให้เกิดปัญหาการร้องเรียนจำนวนมาก และขาดการสนับสนุนให้มีกิจกรรมภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภายในชุมชนที่มีงบประมาณสนับสนุนจากการเคหะฯ น้อย และไม่เพียงพอที่จะพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น

2. กระบวนการดำเนินงานตามโครงการ ปรากฏผลว่า

โดยภาพรวมกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรมที่ได้ดำเนินงานในชุมชนในแต่ละด้าน ปัจจุบันกิจกรรมที่ดำเนินงานอยู่มีจำนวนลดลง จากการสัมภาษณ์ผู้แทนชุมชนพบว่า กิจกรรมทั้ง 4 ด้าน เป็นกิจกรรมที่ชุมชนได้มีการจัดขึ้นจริง ซึ่งความคิดเห็นในกิจกรรมดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้แทนครัวเรือน ทั้งนี้ เนื่องจากว่า การดำเนินงานกิจกรรมมีความซับซ้อน โดยมีสาเหตุความผิดพลาดมาจาก ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ขาดการชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมให้ประชาชนได้รับทราบ ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างประชาชนในชุมชน คณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่จากการเคหะแห่งชาติ ขาดการทำความเข้าใจ การติดต่อสื่อสาร ถึงความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชนร่วมกัน อุปสรรคสำคัญในการติดต่อประสานงานระหว่างกันจึงมีส่วนทำให้การดำเนินงานตามกิจกรรมของชุมชนไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้ นอกจากนี้ การดำเนินงานตามกิจกรรมยังมีข้อบกพร่องมาจากชุมชนมีความแตกแยกกัน ชัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ของบุคคลบางกลุ่มในชุมชน มีการแก่งแย่งช่วงชิงอำนาจระหว่างกลุ่มคณะกรรมการชุดเก่าและกลุ่มคณะกรรมการชุดใหม่ ซึ่งอุปสรรคเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมภายในชุมชนเป็นอย่างมาก

3. ผลผลิตจากการดำเนินงานตามโครงการ ปรากฏผลว่า

โดยภาพรวมผลผลิตจากการดำเนินงานตามโครงการด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน จากข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้รับจากผู้แทนครัวเรือน และผู้แทนชุมชนพบว่า ด้านชุมชนเข้มแข็ง ผู้แทนครัวเรือนให้ความเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน กิจกรรมที่เห็นว่าเข้าร่วมมากที่สุด คือ กิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์และคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชน เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันสงกรานต์ ฯลฯ ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกับผู้แทนชุมชนที่เห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ประชาชนในชุมชนให้ความสนใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในวันสำคัญ ๆ อยู่เป็นประจำทุกปี ด้านครอบครัวอบอุ่น ผู้แทนครัวเรือนให้ความเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมว่า กิจกรรมที่เข้าร่วมมากที่สุด คือ โครงการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งมีความเห็นไม่สอดคล้องกับผู้แทนชุมชนที่เห็นว่า กิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่ไม่มีในชุมชน ความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันจึงเกิดจากความเข้าใจในตัวกิจกรรมที่ผิดพลาด เพราะกิจกรรมมีความซ้ำซ้อนกับการจัดบริการของหน่วยงานอื่น ๆ โดยเฉพาะหน่วยงานสาธารณสุขของเขต ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง ผู้แทนครัวเรือนให้ความเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมว่า กิจกรรมที่เข้าร่วมมากที่สุด คือ การใช้สถานที่ประกอบการค้า ลานตลาด ลานค้าในชุมชน ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกับผู้แทนชุมชนที่เห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมาก เนื่องจาก ประชาชนในชุมชนจะได้ใช้ประโยชน์จากการมีตลาดภายในชุมชน ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกสบายในการซื้อสินค้าภายในชุมชน และด้านสภาพแวดล้อมดี ผู้แทนครัวเรือนให้ความเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมว่า กิจกรรมที่เข้าร่วมมากที่สุด คือ การบำรุงรักษาและซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคตามมาตรฐาน ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกับผู้แทนชุมชนที่เห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมาก เวลามีปัญหาด้านสาธารณูปโภคชำรุดก็สามารถติดต่อให้เจ้าหน้าที่เข้ามาทำการซ่อมแซมและแก้ไขปัญหาได้ในเวลาที่รวดเร็ว

สำหรับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนนั้น ปรากฏผลว่า โดยภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน ประชาชนในชุมชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40) อันมีสาเหตุมาจาก การที่ชุมชนยังไม่มีความพร้อมในเรื่องของการดำเนินงานจัดกิจกรรม กิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในชุมชนได้ การเคหะแห่งชาติจึงควรเพิ่มจำนวนกิจกรรมให้มากขึ้น และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนในชุมชนมีความพอใจในด้านชุมชนเข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลาง

(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80) มากกว่าด้านอื่น ๆ เนื่องจากในด้านนี้มีกิจกรรมที่ทำกันอยู่เป็นประจำ ทุก ๆ วันสำคัญ เมื่อเทียบกับด้านอื่น จะเห็นว่า กิจกรรมด้านที่เหลือเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้ จัดขึ้นบ่อยเป็นประจำทุกปี และด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง ที่มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.70) นั้น มีเพียงกิจกรรมเดียวที่ยังดำเนินการอยู่ คือ การใช้สถานที่ ประกอบการค้า ลานตลาด ลานค้าในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ความคิดเห็นของผู้แทนชุมชนว่า กิจกรรมในด้านนี้มีกิจกรรมเดียวที่ยังดำเนินการอยู่ แต่เมื่อ 2-3 ปีก่อน ด้านเศรษฐกิจชุมชน เข้มแข็งมีกิจกรรมมากกว่าปัจจุบัน เช่น กิจกรรมฝึกสอนอาชีพ กิจกรรมสอนทำน้ำหมักเพื่อ ใช้ในครัวเรือน เป็นต้น ซึ่งประชาชนในชุมชนให้ความสนใจในกิจกรรมดังกล่าวดีกว่า เพราะ สามารถนำไปประกอบอาชีพและนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้ และเมื่อ การดำเนินงานดังกล่าวขาดการสานต่อและหยุดดำเนินการไป จึงส่งผลให้ระดับความพึงพอใจ ของประชาชนในชุมชนลดน้อยลงตามไปด้วย

4. ผลลัพธ์จากการดำเนินงานตามโครงการ

โดยภาพรวมปรากฏผลว่าดัชนีมาตรฐานคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะ แห่งชาติเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง มีมาตรฐานคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัย อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50) เนื่องจากว่า การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนยังไม่สามารถ ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนดีขึ้นเท่าที่ควร คุณภาพชีวิตของประชาชนยังคง ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลจากการดำเนินงานจึงทำให้ระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนไม่ผ่าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สากล จริยวิทยานนท์ และจิระพร บุรณสิน (2552 : 96) เรื่องการประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชน ของการเคหะแห่งชาติ ปี 2551 ซึ่งพบว่าผลการประเมินคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานการอยู่ อาศัย อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่า ผลลัพธ์จากการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมากกว่า ด้านอื่นๆ เนื่องจากว่า ประชาชนในชุมชน โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพและมีงานประจำทำ มีเงินเดือนที่เพียงพอกับรายรับ-รายจ่ายภายในครอบครัวของตนเอง ถึงแม้ว่ากิจกรรม ในด้านนี้จะมีน้อย แต่ประชาชนก็ไม่ได้รับผลกระทบใดจากการดำเนินกิจกรรมภายในชุมชน แต่ในด้านอื่น ๆ เมื่อเรียงตามลำดับ พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี ด้านครอบครัวอบอุ่น และด้านชุมชนเข้มแข็ง อยู่ในระดับค่อนข้างน้อยทั้งหมด(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60, 2.41 และ 2.36) เนื่องจาก เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการดำเนินงานที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบ นั่นคือ การเคหะแห่งชาติ ที่มีหน้าที่เข้ามาให้ความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ

เมื่อเทียบกับด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง การมีงานทำของประชาชนในชุมชน ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ การให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการดำเนินงานเหมือนกับด้านอื่น ๆ โดยกิจกรรม ในด้านนี้เป็นการช่วยสนับสนุนให้ประชาชนมีช่องทางหารายได้เพิ่มเติม หากมีงานประจำทำ อยู่แล้ว กิจกรรมดังกล่าว หากมีการดำเนินงานจริงก็จะดี แต่หากไม่ได้ดำเนินการประชาชน ก็ไม่เดือดร้อน

ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีได้ผลลัพธ์เช่นนี้ มีเหตุผลเนื่องจาก การที่ชุมชนเป็นชุมชน สำหรับแพลตฟอร์ม คนที่อาศัยเข้าอยู่มักมีการหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนอยู่เสมอ ทำให้ความรู้สึก ความเป็นเจ้าของมีน้อย ไม่สนใจที่จะช่วยกันดูแล รักษาความสะอาดของชุมชน ทั้งขยะ เกื่อนกลาด วางสิ่งของตามทางเดิน ด้านข้างชุมชนมีปัญหาหน้าเสาเสงกลื่นเหม็น คนมี ความเป็นปัจเจกสูง ไม่คำนึงถึงคนหมู่มาก ต่างคนต่างอยู่ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมภายใน ชุมชนไม่ดี ต้องเสี่ยงกับความไม่ปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินตลอดเวลา

ด้านครอบครัวอบอุ่น ผลลัพธ์ที่ได้ออกมา ทำให้ทราบถึงสภาพครอบครัวของประชาชน ในชุมชนว่ามีคุณภาพชีวิตไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งมีความสอดคล้องกับผู้แทนชุมชนที่เห็นว่า ครอบครัวที่อยู่อาศัยในเคหะชุมชนที่ฐานะไม่ดีมักมีปัญหาครอบครัว ทะเลาะเบาะแว้งกันเสมอ ปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่บุตรหลานของตนเอง ทำให้วัยรุ่นในชุมชนติดยาเสพติดกันมาก กลายเป็นเด็กที่มีปัญหา เพราะ พ่อแม่ขาดการดูแล เอาใจใส่

สำหรับด้านชุมชนเข้มแข็ง ผลลัพธ์ที่ได้นั้น แสดงให้เห็นว่า ความพร้อมของผู้นำชุมชน ยังมึน้อย เนื่องจากว่า ชุมชนมีปัญหาเรื่องความขัดแย้งระหว่างคณะกรรมการชุดเก่าและ คณะกรรมการชุดปัจจุบัน โดยมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ต้องการแย่งชิงอำนาจในการดูแล ชุมชน ทำให้การปฏิบัติงานของผู้นำชุมชนในหลายครั้งเกิดปัญหาความขัดแย้งจนเกิดข้อพิพาท ถึงขนาดมีการฟ้องร้องกัน ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง น้อยในที่สุด

5. ผลสำเร็จของชุมชน

การประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชน ของการเคหะแห่งชาติ โดยประเมินจากตัวชี้วัด 2 ตัว คือ ผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย การมี ส่วนร่วมในและความพึงพอใจในกิจกรรม และผลลัพธ์ ประกอบด้วย คุณภาพชีวิตตาม มาตรฐานที่อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ พบว่า ผลสำเร็จของชุมชนอยู่ในระดับน้อย (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.67)

ด้านผลผลิต พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ความพึงพอใจจากกิจกรรมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เนื่องจาก ความไม่พร้อมของกรรมการ

ในการดำเนินกิจกรรม และจำนวนครั้งของกิจกรรมที่ดำเนินการน้อยในชุมชน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรสนับสนุนกิจกรรมให้แก่ชุมชนให้มากขึ้น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในกิจกรรมให้กับประชาชนในชุมชน

สำหรับด้านผลลัพธ์ พบว่า คุณภาพชีวิตตามมาตรฐานฯของการเคหะแห่งชาติอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนโดยภาพรวมจึงยังไม่ดี การเคหะแห่งชาติในฐานะผู้มีหน้าที่ดูแล รับผิดชอบชุมชนดังกล่าว ควรให้ความใส่ใจชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะการสนับสนุนการดำเนินงานจัดกิจกรรมในชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ: กรณีศึกษาโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า พบปัญหาอุปสรรคทั้งในส่วนของปัจจัยนำเข้าสู่โครงการ การประเมินกระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลสำเร็จของโครงการ ผู้ประเมินขอเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1) การเคหะแห่งชาติควรเพิ่มและพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของประชาชนผู้ที่อยู่อาศัยในโครงการของการเคหะแห่งชาติในทุกมิติ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา สร้างจิตสำนึกที่ดี เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและอยู่ด้วยตนเองได้อย่างยั่งยืน

2) กิจกรรมเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนให้ชุมชนได้พัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนให้มีความเข้มแข็งและดูแลชุมชนของตนเองได้ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3) กิจกรรมเกี่ยวกับครอบครัว ควรปลูกฝังค่านิยมครอบครัวอบอุ่น เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อความรัก ความเข้าใจกัน มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน โดยการเรียนรู้บทบาทหน้าที่ที่ตนพึงมีต่อครอบครัว การตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างแบบอย่างที่ดี

4) กิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง ควรส่งเสริมให้คนมีงานทำ มีรายได้ที่เพียงพอกับการใช้จ่าย สนับสนุนการสร้างวินัยทางการเงิน ตลอดจนการจัดสถานที่ประกอบการค้า ลานตลาด หรือลานค้าในชุมชน อย่างเพียงพอ

5) กิจกรรมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมดี ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งหน่วยหรือชุดรักษาความปลอดภัยโดยพลเรือนในชุมชนและประสานงานกับตำรวจ สนับสนุนให้มีการติดตั้ง

สัญญาหรืออุปกรณ์ที่ทันสมัยในการป้องกันอาชญากรรม โดยให้คนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลร่วมมือกันป้องกันอาชญากรรม รวมไปถึงการส่งเสริมให้มีการรักษาความสะอาดในชุมชน การดูแลรักษาระบบสาธารณูปโภคให้อยู่ในสภาพที่ดีและได้มาตรฐาน

6) การเคหะแห่งชาติควรมีการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับกิจกรรม เนื่องจากแต่ละกิจกรรมมีความแตกต่างกัน การจัดสรรงบประมาณควรมีความแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม รวมถึงการช่วยสนับสนุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ ให้มีความพร้อมต่อการนำไปใช้ในการดำเนินงานตามกิจกรรม

7) การเคหะแห่งชาติควรเคร่งครัดและจัดระเบียบเรื่อง กฎระเบียบการอยู่อาศัย ให้มากขึ้น มีการบังคับใช้อย่างจริงจัง หากผู้ใดมีการละเมิดกฎที่กำหนดไว้สมควรที่จะได้รับบทลงโทษตามกฎหมายนั้น ๆ เพื่อให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนเกิดความตระหนักและปฏิบัติตนให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่ตั้งเอาไว้ ทั้งยังช่วยสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นภายในชุมชน

8) การเคหะแห่งชาติควรเข้ามาดูแลและช่วยตัดสินปัญหาความขัดแย้งของคณะกรรมการชุดเก่าและคณะกรรมการชุดปัจจุบัน โดยการนำทั้งสองฝ่ายที่ขัดแย้งมาพูดคุยเพื่อสรุปสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และช่วยยุติปัญหาดังกล่าว

9) การเคหะแห่งชาติควรสนับสนุนให้มีการประสานความร่วมมือกันกับทุกฝ่ายทั้งประชาชนในชุมชน คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่ที่ดูแลโดยตรง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน สามารถติดต่อประสานงานกันให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเพิ่มการสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความร่วมมือและความสามัคคีในชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วม สร้างความร่วมมือ ร่วมใจ รักใคร่สามัคคีกันมากยิ่งขึ้น

10) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดูแลสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ ควรให้ความสำคัญและให้ความสนใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม และร่วมดูแลอำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือชุมชนอย่างเต็มที่ เพื่อสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้น

11) ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ดูแลชุมชนให้มากขึ้น เพื่อลดภาระการดูแลของเจ้าหน้าที่ลง ซึ่งส่งผลให้เจ้าหน้าที่สามารถดูแลชุมชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

12) ผู้มีบทบาทเป็นคณะกรรมการชุมชนหรือผู้นำชุมชนควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อยู่อาศัยท่านอื่น ๆ หมั่นฝึกทักษะ พัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของตนเองอยู่เสมอ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ ให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนรู้สึกมั่นใจว่าสามารถพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้นได้

13) ประชาชนในชุมชนควรสร้างความร่วมมือ และความสามัคคีระหว่างกัน มีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งเป็นหน่วยรักษาความปลอดภัย จัดเวรยามดูแลชุมชน ช่วยกันสอดส่องดูแลชุมชนของตนเองให้ห่างไกลจากความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

บรรณานุกรม

- ณัฐฉิมา มากชู. (2545). การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ตามมติรัฐมนตรี โดยใช้งบประมาณพิเศษปี 2544 ตามแผนก่องหน้าต่างประเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2551). เทคนิควิธีประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์.
- มรรษมน บัวภา. (2553). การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาอำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2546). การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณภา ทองแดง. (2551). การประเมินผลโครงการอยู่ดีมีสุขในปีงบประมาณ 2550: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จกับพื้นที่ที่ไม่ประสบความสำเร็จ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2526). การพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สากล จริยวิทยานนท์ และจิระพร บุรณสิน. (2552). การประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ปี 2551. รายงานการวิจัย เสนอต่อการเคหะแห่งชาติ.
- สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2550). คุณภาพชีวิตของคนไทยประจำปี 2550. รายงานการวิจัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เอกลักษณ์ ผาคำ. (2551). การประเมินผลการดำเนินงานของโครงการบ้านเอื้ออาทรในจังหวัดเชียงใหม่. ภาคนิพนธ์คณะเศรษฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุคลากรกรม

มยุรีย์ จำปาบัว (ผู้ให้สัมภาษณ์), กฤติยา อนุวงศ์ (ผู้สัมภาษณ์), ที่เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง
เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2554.

สมหมาย ดีบัณฑิต (ผู้ให้สัมภาษณ์), กฤติยา อนุวงศ์ (ผู้สัมภาษณ์), ที่เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง
เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2554.

สมอาจ พอกประโคน (ผู้ให้สัมภาษณ์), กฤติยา อนุวงศ์ (ผู้สัมภาษณ์), ที่เคหะชุมชน
ทุ่งสองห้อง เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2554.

โสพล พิมพา (ผู้ให้สัมภาษณ์), กฤติยา อนุวงศ์ (ผู้สัมภาษณ์), ที่เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง
เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2554.